

Olymp. in
Caten. 6.

Pulchra est Olympiodori comparatio; quod
ided essent Domestici in circuitu Jobi, ut
in illum tanquam in centrum, oculorum ani-
miquae aciem intexam haberent. Erat utique
Job quasi circuli centrum, ad quod infinitae
lineae ducuntur, illud respicientes directo ob-
tutu. Sic omnium oculos intentos in se ha-
bebat Jobus; qui ejus facta, dictaque explo-
rabant, & observabant semper, & ubique.
Quod S. Hieron. scribens ad Heliodorum
in Epita. Nepotiani scite observabat: In te
omnium oculi diriguntur; domus tua & con-
versatio tua quasi in specula constituta. Nihil-
ominus tamen S. Job adeo de vitae suae in-
nocentia, & sanctitate securus erat, ut nec
suorum oculos, nec testimonium veritus, se-
ipsum in medio populi sui commendaverit,
supraque evulgaverit facinora, communi om-
nium plausu, & approbatione; ut constet ex
eo cap. 29. à v. 11. *Auris audiens beatifica-
bat me, & oculus videns testimonium redde-
bat mihi: eò quòd liberafsem pauperem vo-
ciferantem, &c. Cor viduae consolatus sum.
Justitia induus sum: oculus fui caeco & pes
claudo, &c. Eximia hæc profectò Jobi laus,
luculentissimumque suae sanctitatis testi-
monium; securum se omnimodae suae innocentiae
& sanctitatis, coram domesticis suis seipsum
dilaudare, quin sit, qui eum sceleris arguat,
aut contradicat.*

S. Hieron.

Job 29. 11.

Prov. 31.
20.

291 Fusè recensens Salomon (Prov. 31.)
& laudibus evehens, sub fortis, & industriae
foeminae metaphora, Christianam Ecclesiam,
& omnes ejus virtutes, & animi dotes quot-
quot illam exornant, & perficiunt, hanc re-
liquis inserit commendationem; quæ ad ele-
emosynam, & liberalitatem erga egenos spe-
ctat, & omnia illius heroinæ encomia conti-
net: *Manum suam aperuit inopi, & palmas
suas extendit ad pauperem. Deinde, loquen-
di opportunitate data, seipsam laudibus eve-
hit, & commendat coram domesticis suis,
praesertim à misericordia in pauperes, dum
ait v. 26. Os suum aperuit sapientiae, & lex
clementiae in lingua ejus. Codices Regius,
& Complutensis vertunt: & eleemosyna ejus
in lingua ejus, & factis, & verbis seipsam di-
laudavit, suamque erga egenos evulgavit pie-
tatem in ore quidem, sapientia aperto, non
temerè, sed opportunè ad aliorum aedifica-
tionem, & exemplum; securè tamen utpo-*

te securæ de sua omnimoda pietate, & san-
ctitate, interim testatoribus domesticis illius,
imò plaudentibus ipsis: Surrexerunt filii, &
beatissimam prædicaverunt; vir ejus, & lau-
davit eam. Ecce tibi non infimam hujus foe-
minæ laudem, quòd coram domesticis suis
securè se laudaverit, annuentibus illis.

292 Cogitate, quæso, cum animis vestris
spectrum illud divinissimum Pathmæo Joanni
demonstratum Apoc. 5. 6. *Et vidi: & ecce
in medio throni, & quatuor animalium, & in
medio Seniorum Agnum stantem tanquam oc-
cisum, habentem cornua septem & oculos sep-
tem. Septem oculos dicitur habere, id est,
innumerabiles; quia omnium Angelorum, &
hominum oculos intentos in ipso habebat,
suae sanctitatis, & omnimodae innocentiae te-
statores; dum securus seipsum commendat
in medio populi sui, tot sanè linguis, quot
vulnerum cicatricibus in corpore suo reten-
tis; sic enim explicat Rupertus ibi: *Quid est
Rupert.**

*tanquam occisum, nisi aliquando occisum, nunt
antem vivum; veritatem signa occisionis loca
clavorum in manibus, & pedibus & locum lan-
cea in latere reservantem? Deinde lib. 12.
de victo. Verbi Dei c. 28. rem totam absol-
vit, expendens illud Prov. 21. 28. *Vir obe-**

Apoc. 5. 6.
Agnus in
medio populi
glorietur, &
ei universi
applaudunt.

Prov. 21.
28.

Rupert.

*diens loquetur victorias, in hunc modum: Lo-
quitur victorias locutione serpentina. Cujusmo-
di ista locutio? Profectò clara, valde sonora,
quia ipsa est demonstratio plagarum suarum,
quas in ipsa suscepit obedientia. Quinque pla-
gae ejus, quinque linguae sunt: plagarum sua-
rum cicatrices idcirco in corpore suo retinuit,
ut victorias suas semper loquatur illis quasi lin-
guis. En qua ratione Dei Agnus immacu-
latus in medio populi sui glorietur; securus
sua ipse facinora evulgat locutione ineffabi-
li, coram domesticis suis, & propriis; qui
illum uno ore, unoque consensu applaudunt;
& omnem creaturam (subtexit Joannes) quæ
in celo est, & super terram, & sub terra, &
quæ in mari, omnes audivi dicentes sedenti
in throno, & Agno: Benedictio, & honor, &
gloria, & potestas in secula seculorum. Et
quatuor animalia dicebant: Amen. Perillu-
stre hoc Christi Domini elogium, & inno-
centiae suae testimonium non vulgare: hinc
laudabilis summopere; quòd nimirum securè
se dilaudet coram populo suo, & domesti-
cis plaudentibus.*

Christus lo-
quitur vi-
ctorias per
totam quot
vulnera.
Apoc. 5.

Pro intelle-
ctu.

Pl. 36. 30.

Prov. 10.
31.
Clem. A-
lex.
S. Basili.

Potest quis
semper ore
laudare.

PARS CAPITIS SECUNDA

à Versu 5. ad 10.

Ea continens, quæ maximè supremam JESU, &
MARIE dignitatem commendant.

V. 5. Ego ex ore Altissimi prodivi primogeni-
ta ante omnem creaturam.

ARGUMENTUM.

Natalitia nobilissima.

SUAS jam exordiuntur laudes JESU,
& Deipara, sub Sapientia, sive Sa-
pientiarum nomine, ex ortu depromp-
tas præclarissimo. Atqui JESUS ipse, tum æter-
næ generationis, qua à Patre procedit, tum
etiam temporariæ, qua à Matre Virgine est,
opportunè meminit. Maria verò iisdemmet
verbis, & de æterna in Dei genitricem san-
ctissimam ante omnem creaturam electione; &
de sua in tempore purissima Conceptione fa-
tis commodè agit. Atque hoc pacto rectus
servatur commendationis ordo ab ortu in pri-
mis nobilissimo.

Textus enodatio.

293 **V**ERBORUM vim & phrasim expendo, ut
sensus inde literales de JESU, & MA-
RIA rectè eruantur, novo forsam (ipsis dan-
tibus) splendore. Primò, vocula *os*, Hebrai-
cè *pe*, Græcè *στομα*, si in usitata, & pro-
pria acceptione sumatur, significat naturale
os, quo verba facimus. Sed de hac non hic
multum curandum, curandum maximopere de
translativis & metaphoricis *oris* significatis. Est
enim prima *oris* acceptio in spiritualibus et
pro intellectu, qui interna dicitur loquendi
potentia. Pl. 36. 30. *Os justi meditabitur sa-
pientiam.* Ubi *os* pro intellectu debet usurpari,
cujus propria est meditatio, non oris. Sic
etiam Prov. 10. 31. *Os justi parturiet sapien-
tiam*, Hebraicè, *fructificabit.* Ut enim Clem.
Alexan. lib. Pædago. c. 5. *Sermo fructus est
cogitationis.* Et Pl. 33. 2. *Semper laus ejus in
ore meo.* Ad quæ verba S. Basilius in fuso hu-
jus Pl. commentario: *Videtur, inquit, rem im-
possibilem polliceri Propheta: quomodo enim sem-
per Dei laus in ore hominis potest esse? Quan-
do enim ea depromit consuetæ, & ad corporis
necessitatem respicientia colloquia, utique non
jam in ore habet Dei laudem; quando item
dormit, penitus silet. Respondet sapienter: Ad
hoc dicimus os esse quoddam spirituale, & in-
tellectu præditum hominis istius interni, nem-
pe mentis, quo nutritur quisquis particeps di-
vini fit verbi, qui panis de celo descendit.
De hoc ore Propheta etiam loquitur: *Os meum
aperui, & attraxi spiritum.* Sanè cogitatio, quæ
de Deo est, semel impressa, & velut sigillo ob-
signata in præcipua animæ parte, nimirum in
mente, potest laus Dei rectè appellari, semper
in anima existens. Ecce qua ratione ore no-
stro, id est, intellectu, Dei laudem semper
versare valeamus.*

294 Adde, ubi *os*, ibi etiam *lingua*, qua

gaudet etiam intellectus, & mens nostra. Job
27. 4. *Nec lingua mea meditabitur mendacium.*
LXX. vertunt, *nec anima mea*; seu intellectus
meus *meditabitur mendacium.* Pl. 70. 21. *Lin-
gua mea meditabitur justitiam.* Sic Paulus 1.
Cor. 13. 1. dicebat: *Si linguis hominum loquar
& Angelorum: ubi Angelorum linguam sci-
tè appellat conceptus ipsorum perfectissimos,
& pulcherrimos, ab intellectu ore efforma-
tos. Rursus ubi os, ubi lingua; ibi quoque
labia.* Pl. 11. 3. *Labia dolosa in corde, & cor-
de locuti sunt.* Ubi S. Gregor. 20. Moral. c.
3. *Sic in corde non esset, non diceret Psalmista:
Labia dolosa in corde, & corde locuti sunt.* Si er-
go intellectus ore gaudet, lingua uivit, &
labiis, non erit mutus, sed eloquens; nam
ubi os, ubi labia formandæ vocis instrumen-
ta, ibi vox, ibi verbum, locutio, & sermo.
Imò ut præclare S. August. loquitur lib. 15. S. Aug. 1.
de Trinit. cap. 11. *Verbum quod foris sonat,
signum est verbi quod intus latet, cui magis
verbi competit nomen; nam illud, quod pro-
fertur carnis ore, vox verbi est, verbumque
ipsum dicitur propter illud, à quo, ut foris
appareret, assumptum est.*

Intellectus
non linguis.

Intellectus
labiis uiv-
it.

Pl. 11. 3.
S. Greg.

S. Aug. 1.

Os pro corde.

S. Hilari.

S. August.

Pl. 118.
145.

S. Ambros.

Pl. 44. 1.

Agnellus.

295 Secundò, usurpari solet *os* pro corde;
ut claret ex relato Pl. 11. 3. & Pl. 80. 11. *Di-
lata os tuum, & implebo illud.* Ubi S. Hilar.
*Non enim de hoc utique humani corporis ore
dixit, quod per labia concluditur, ac patet,
sed de corde.* Et S. August. tom. 4. lib. uno
de mendacio c. 16. *Plerumque scriptura cum
os dicit, conceptaculum ipsum cordis significat,
ubi placet & decernitur quidquid etiam per vo-
cem, cum verum loquimur, enunciat.* Hinc
cordis clamores, & voces frequentes in scrip-
turis sacris. Plal. 118. num. 145. *David, Clamavi
in toto corde meo.* Ubi S. Ambrosius fer. 145.
19. *Clamat cor nostrum, non sono corporis, sed
cogitationum sublimitate.* Vide S. Chrysof. ad
illud Pl. 140. *Domine, clamavi ad te, & in
Pl. 129. ad id: De profundis clamavi.* Et Hom.
8. in varios Matt. locos, & Ho. 79. ad Po-
pul. Hinc etiam, cordis verba, & sermones.
Pl. 44. 1. *Eruclavit cor meum verbum bonum.*
Ubi ad rem nostram, multa enarratores sacri.
Hinc denique, Ecclesiastici verba, *Ego ex
ore Altissimi prodivi*; quod sic refert, & ef-
fert Agnellus Episcop. Ravennatensis Epist.
ad Armenum de ratione fidei to. 3. Biblio.
Ego ex corde Altissimi prodivi.

296 Tertio, *oris* nomine significat sacra
scriptura libitum, & voluntatem. Gen. 24. 57.
*Vocemus puellam, & queramus ejus volunta-
tem.* Hebraicè, & Græcè, *Interrogemus os
ipsius.* Et c. 43. 7. *Et nos respondimus ei jux-
ta id, quod fuerat sciscitatus.* Hebraicè: *Indi-
cavimus illi secundum os, vel juxta os.* Et c. 47.
12. dicitur de Josepho; *Alebat eos præbens ci-
baria singulis.* Hebræa sonant; usque ad os par-
vuli; id est quantum quisque volebat. Et Num.

35.

35. 8. Juxta mensuram hereditatis sue dabitur. Hebraicè, juxta mentem, secundum os. Isai 30. 2. Os meum non interrogastis: id est, voluntatem meam non quaesistis. Osee 10. 12. Metite in ore misericordiae: hoc est, ad voluntatem misericordiae, quantum misericordia voluerit. Sic etiam dicitur persepè in scripturis divinis percutere in ore gladii: id est, quotquot gladii fatis inexpleribus volebat necare: ibi enim os gladii nec solum aciem significat, sed aptiori sensu, voluntatem gladii: quippe scriptura sacra eam nunquam loquendi formulam utitur, nisi cum plurimi caesi sunt, factaque est strages magna, ut sapienter observat noster Ribera Osee 10. Et quidem hanc oris acceptionem significare solemus Hispani, cum dicimus: Apedir de boca, anda aqui quieres boca, pedio que vuestra boca sera medida. Quod perinde est, ac pro libito, juxta voluntatem, ex animi sententia. Sic etiam dicimus, uno ore, id est, una voluntate, & sententia. Josue 9. 2. Ut pugnant contra Josue uno animo, eademque sententia. Hebraicè est vox pe, id est, uno ore.

Quid sit percutere in ore gladii.

Os pro precepto, pro imperio.

Deuter. 34. 5.

Genes. 41. 40. Pl. 2. 12.

Primogenitus pro unigenito.

S. Hiero.

S. Damaf.

297 Huic assimilis est alia oris acceptio, pro precepto, seu imperio. Job 39. 27. Numquid ad preceptum tuum elevabitur aquila? Hebraicè; ad os tuum. 4. Reg. 23. 35. Juxta preceptum Pharaonis. In Hebraeo, juxta os. Et saepe quod Hebraicè est os Dei, vertitur à Vulgato imperium. Celebris est locus Deuter. 34. 5. Mortuus est Moyses jubente Domino. Hebraei communiter vertunt; super os Domini, vel juxta os. Philo; secundum os Domini. Nonnulli putant allusionem fieri ad veterum morem, jubentibus enim aliquid Principibus, os eorum deosculabantur in signum obsequii, & obedientiae, acceptionis, impletionisque mandati. Unde Gen. 41. Ad tuum oris imperium cunctus populus obediit. Hebraicè; ad unum os osculabitur. Et Pl. 2. Apprehendite disciplinam, id est, obedite, subditi estote. Hebraicè, Osculamini filium, Propterea, jubente Domino, dicitur Moyses mortuus, seu in osculo Domini: quia libenter Deo obtemperans, & ex mandato illius mortem subit. Unde sequitur; & sepelivit eum, ipse Dominus. Vel, ut Hebraei volunt, ipse se inclusit in speluncam, ubi mortuus est.

298 Rursus, vox illa primogenita premissa est, ne nobis deinde negotium facessat. Et enim nomen primogenitus in literis inspiratis, imò & in utroque Jure, & juxta Ecclesiae Doctores, solet usurpari dupliciter. Primò in absoluta significatione, pro unigenito filio, ante quem nemo alius natus sit, etiamsi nullus post eum nascatur, nec nasci expectetur. Sic praenotarunt S. Hieron. contra Helvidium: Primogenitus non tantum post quem alii, sed ante quem nullus. Et S. Damaf. lib. 4. c. 15. Vox primogenitus, primo quidem aliquem genitum esse declarat, non tamen necessariò alios quoque postea genitos esse indicat. Claret hoc ex Exodi 13. 2. & c. 34. 19. ubi aperte definitur, illum esse primogenitum, qui primus erupit à vulva. Vide S. Hieron. memoratum. Sic etiam Baldus in l. 2. col. 1. C. de jure emphyt. definit primogenitum esse, quem nemo antecedit. Et idem in l. cum antiquo. col. 4. ver. Et primò praemittit. C. de jure delib. scribit, quòd primogenitus idem est dicere, quòd primò natus, qui primò vidit lucem. Qua de re videndus est Tiraquellus de Jure Primogen. q. 1. n. 6. qui de.ica. è

etiam observat, non mirum esse, si primum de uno dicatur, cum è contra unum pro primo, non semel poni soleat in sacra Pagina. Genes. 1. 5. dicitur dies unus, id est, primus, postea mentio fit diei secundi. Et c. 2. 11. nomen unius Phison, id est, primi; nam sequitur; nomen secundi Gebon. Marci 16. 2. Luc. 24. 1. Joan. 20. 1. Unasabbatorum. Graecè, primus dies. Unde Matthaeus 28. 1. posuit, in prima sabbati. Ergo commode satis, primus de uno dici poterit? Quo fit, ut primogenitus saepe pro unigenito usurpetur.

Primum de uno dicitur sicut unum de primo.

Luc 2. 7.

ad Hebr. 1. 6.

S. August.

Primogenitus, cui alii fratres succedunt.

Sensus, verborum.

299 Hinc Luc 2. 7. dicitur de B. Virgine Christum enixà: Peperit filium suum primogenitum; non quia alios filios naturales Deipara genuerit; sed quia unus, unigenitus, primus ex ea natus est Christus, & ante illum nemo alius. Vide ibi Toletum nostrum; & ad c. 1. Matt. v. 25. Maldonatam. Sic etiam Christus Dominus quia Deus est, & quia homo, saepe dicitur primogenitus. Eccles. 24. 5. Pl. 88. 28. ad Colof. 1. 15. & v. 18. ad Roma. 8. 29. ad Hebr. 1. 6. Primogenitus omnis creaturae: seu in multis fratribus: non quia Pater aeternus, aut Deipara Virgo filios alios naturales habuerint; sed quia quatenus Deus, ab aeterno prius genitus est Christus Dominus quam, creaturae sint creatae, & quia quatenus homo, primus omnium praedestinatorum fuit caput, & princeps in decretorum Dei, ac praefinitionum serie. Ut enim S. August. in Hom. de Circum. Domini. Christus ideò primogenitus appellatur, quia ineffabiliter ante saecula, & omnem creaturam, sive in caelo, sive in terra, & ante omnem principatum principium obinet. Vide S. Ambrosium in Epist. ad Colof. c. 1. v. 15.

300 Vox item primogenitus solet etiam accipi in relativo significatu, pro filio scilicet, cui frater, vel fratres alii succedunt. Et haec est frequens usurpatio; cujus innumera extant testimonia. Vide Tiraquellum de Jure Primogen. q. 1. à n. 7. ubi etiam notat, majorem, & primogenitum idem significare, etiam in sacra Scriptura. Genes. 19. & c. 27. & c. 29. Unde Hispani quoque vulgò primogenitum, majorem appellamus, & jus primogeniturae majoriam, majoratum, sive majoritatum. Et quidem vox major relativa est ad minores fratres succedentes.

301 Jam ergo, haec verba, Ego ex ore Altissimi prodivi, &c. variè à variis interpretantur, juxta ea, quae retulimus supra. Janfenius accipit de Sapiaentia Dei essentiali, putatque primogenitam appellari ante omnem creaturam, quia ante omnia in Deo subsisterit. Ceterum hoc propriè non est esse primogenitam, sed potius ingenitam, & permanentem. Arridet itaque illorum mens, qui existimant, sermonem hic esse de Christo Domino, & quia homo, & quia Deus est; ut superius statuimus. Nam quia Deus est, sapientia extat notionalis, & filius unigenitus, & primogenitus ab intellectu divino Patris aeterni, tanquam Verbum ex ore, & ex corde procedens, Patri coaeternus, & consubstantialis. Quia verò homo est, filius est etiam Dei naturalis; cum una tantummodò in illo extet personalitas, & persona, humanae naturae unita: atque adeò ex ore Altissimi dicitur procedere ut vox, ut sermo ex ore, & ex corde: quod sensibilitatem quamdam, & manifestationem praese fert propriam humanae naturae à Verbo assumptae. De quo latius dicemus infra in illustratione textus. Ubi etiam ostendemus, qua ratione haec eadem Siracidis verba in Virginem Matrem

Matrem cadant perquam aptissime in sensu literali secundario. Minus apta est illorum sententia, qui hunc locum generativum & simpliciter accipiunt de Sapiaentia divina creaturis communicata, quae ab aeterno in mente Dei tanquam in utero latuit, & per rerum creationem se manifestavit.

perit septem, defecit anima ejus, occidit ei sol, cum adhuc esset dies. Sermo est de viduae calamitate, quae cum splenderet suscipiendo plurimos ex marito filios; occidit ei sol, id est, maritus in meridie, cum adhuc multò plures procreare filios posset: & mansit sterilis, quasi sole generante occumbente sibi. Huc jam videntur spectare sancti Patres, & Doctores; qui solem vocantes Dei simulachrum; illum assumunt ad significandas processiones in divinis. Adfunt siquidem (ajunt illi) tria in sole limpissimo siderum, Jubar, Radius, & Lux. Origine quidem prius est sol, sed nunquam sol sine Radio, nec Radius sine Luce emicat. Ita cum Pater sol, Filius radius, Spiritus lux dicantur; radius à sole est, filius, scilicet à Patre; lux à sole per radium; id est, Spiritus S. à Patre, & Filio, sed eadem aeternitate omnes praeditos esse credendum est. Vide Nice-tam in orationem 2. S. Nazianzen, S. August. in Joan. tract. 20. Lactantium lib. 4. c. 24. de sapientia; & Psal. 109. 3.

Sol aeterni Patris simulachrum.

Textus elucidatio.

De Christo Domino, quod Deus est.

SECTIO I.

Christus à Patre procedit ut Sapiaentia, ut Verbum, ut Imago, ut Sermo, ut vox à mente, à corde, ab ore.

302 Verba haec, Ego ex ore Altissimi prodivi, primogenita ante omnem creaturam, sunt planè apud Theologos, sacrosque enarratores plausibilia ad firmandam, illustrandamque divini Verbi aeternam generationem, per quam ab intellectu paterno prodit, ut sapientia notionalis, & personalis. Quapropter piaculum duxi ab hac interpretatione discedere; quia etiam reor, ad priorem, & principalem illorum verborum litterarium sensum, eam spectare; suffultus praesertim (ut alios interim taceam) Sixti Papae II. auctoritate Epist. 1. ad Gratum Episcop. quae habetur post Carthaginense Concil. to. 1. nec non S. Ambrosii lib. 1. de Fide c. 7. & lib. 4. c. 4. & lib. de divini. Filii c. 2. & 6. cujus verba commodius infra donabo.

Altissimi voce aeternus Pater significatur.

nby

Aristot.

Pl. 82. 19.

S. Hiero.

Sol Potera genitor, sponfus.

Chrysof. ωωω ωωω

Jer. 15. 9.

303 Et quidem eo tenore verborum aequè pulchrè, ac propriè infinita aeternae generationis perfectio, tum ut Patrem genitorem, etiam ut Filium genitum respicit, nimio opere commendatur. In primis Altissimum nomenclatura aeternum Patrem indigitat, primam Triadis Personam: est enim Altissimus unum de decem Dei nominibus, quae S. Hieron. explicat Epist. 136. Hebraicè Helion, quod Vulgatus reddere solet Altissimum, seu Excelsum. Graecè ΠΥΣΤΟΝ; Drusius vertit; Ego ex ore supremi. Proprium Dei nomen Altissimus, quo nihil excelsius, sive majestare naturae, sive loco, & regno supra sidera: Extra flammantia regna mundi longissime à mentibus orbium caelestium: ut ait Aristoteles. Subinde David Psal. 82. 19. Tu solus altissimus in omni terra. Ubi S. Hieronymus: Erigat se qui vult; nos dicamus: Tu solus altissimus: quantumvis quis exaltet, nos habemus Deum, cui excelsus nomen est. Cum autem à voce Hebraea Helion, petritum nomen Hæus sit, quod solem significat, non tam loco, & situ, quam vi, & efficacia altissimum: hinc, ni me fallo, vox Altissimus praese ferre videtur divinam Paternitatem, & facultatem aeterni Parentis generativam. Et enim Pater continua generatione familiarum conservans, Sol appellatur in sacris litteris Genes. 37. v. 9. & 10. Unde S. Chrysof. Ser. 1. aiebat: Sol Patris rutilat in vultu. Et sol, inter alia nomina, quibus in lingua sancta gaudet, dicitur semes à samar, id est, à conferendo, seu generando, quòd quasi Pater cum terra coit, eamque fovet, foecundat radiis, & calore suo ad proferendam semina. Ideò sponsum solum appellat Regius Cantor Pl. 18. 7. Hinc Jeremias 15. 9. Infirma est qua pe-

304 Dicit ergo Sapiaentia Dei Incarnata; se ex ore Altissimi produsse. Quibus verbis Patrem se habere profiteretur, non mutum, & elinguem, sed uno Verbo omniloquentem, & intellectualem substantiam, ex cujus mente formatur, & prodit ineffabili modo verbum mentis, uti ex ore vocale verbum. Audi S. Athanasium in 3. Serm. gestorum Niceni Concilii, & apud Doctorem Angelicum Opuf. 1. adversus Graecorum errores c. 7. Dicunt (Arian) sterilem esse, & infructuosam naturam paternam; quae omnibus rebus insitam, & propagativam similitum dedit naturam. Et mutum faciunt Patrem, & sine Verbo, qui omnibus rationalibus facultatem dedit loquendi. Certè, Deus cum sit substantia intellectualis omnium viventium nobilissima, infinite perfecta & summo opere foecunda, intelligat necesse est; quod si intellectu praeditus, ore etiam intendo, lingua, & labiis, quibus internè loquatur, sermocineturque, perfruitur omnino.

Nil mutum natura dedit, non aëris ales, Quadrupesve silent, habet & sua sibila serpens. Cymbala damictu sonitum, dant pulpita salu Taeta pedum; tentis reboant cava tympana tergis.

Aufoni Nil mutum in natura, Ergo nec natura auctor mutus eris.

Canebat pulchrè Aufonius ad Pauhum scribens, Paulum secutus, qui 1. ad Corint. 14. 10. Et nihil sine voce est: id est, nulla gens, nullus sermo, nullum instrumentum, nulla res sine voce; omnia sonantia sunt, & loquentia. Quasi ad creaturarum rerum perfectionem spectet, nullam mutam, & elinguem extare. Non ergo deneganda illarum opifici, & creatori Deo interna loquutio.

305 Quò facit illud Exodi 4. 10. ubi cum Moyles impeditoris, & tardioris linguae se esse profiteretur, detrectans legationem ad Pharaonem, sic ad illum Dominus: Quis fecit os hominis? aut quis fabricatus est mutum, & surdum? nonne ego? Hebraea sonant: Quis posuit, & disposuit os hominis, singulari arte & studio? Ego quidem qui loquendi facultatem indidi, uti sapientissimus humani corporis architectus, & loquendi primus, supremusque magister. Ergone mutus, & elinguis ero? Perge igitur; ego ero in ore tuo, doceboque te quid loquaris. Et sanè si quis Deum attendat, humani oris fabricae intentissimum,

1. Cor. 14; Exod. 4. 10.